

ASFALTUOTINŲ VALSTYBINĖS REIKŠMĖS RAJONINIŲ KELIŲ RuoŽŲ TARP SKIRTINGŲ KELIO DANGŲ („ZEBRŲ“) ATRANKOS METODIKA

- I. Lietuvos automobilių kelių direkcija prie Susisiekimo ministerijos (toliau – Kelių direkcija) nuolat gauna bendruomenių, fizinių ir juridinių asmenų, Lietuvos Respublikos Seimo narių ir kitų institucijų raštų dėl žvyrkelių asfaltavimo, todėl yra būtina sudaryti aiškius asfaltuotinių ruožų atrankos kriterijus ir įtraukti savivaldybes į planavimo procesą, efektyviai, racionaliai naudoti valstybės lėšas ir tuo tikslu sudaryti prioritetinę žvyrkelių ruožų asfaltavimo eilę.
- II. Kelių direkcija, vykdydama Lietuvos Respublikos Vyriausybės programą, patvirtintą 2017 m. kovo 13 dienos Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu Nr. 167, atlieka asfaltuotinių valstybinės reikšmės rajoninių kelių ruožų tarp skirtingų kelio dangų („zebrų“) atranką.
- III. Kelių direkcijos direktorius vadovaudamasis Lietuvos automobilių kelių direkcijos prie Susisiekimo ministerijos nuostatų, patvirtintų Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro 2006 m. lapkričio 30 d. įsakymu Nr. 3-457 „Dėl Lietuvos automobilių kelių direkcijos prie Susisiekimo ministerijos nuostatų patvirtinimo“, 20.7 papunkčiu sudarė Valstybinės reikšmės kelių ir tiltų projektų vertinimo ir atrankos komisiją, kuri įgaliota parengti ir patvirtinti Asfaltuotinių valstybinės reikšmės rajoninių kelių ruožų tarp skirtingų kelio dangų („zebrų“) atrankos metodiką. Metodikos pagrindu yra reitinguojami asfaltuoti žvyrkelių ruožai ir sudaroma prioritetinė žvyrkelių ruožų asfaltavimo eilė. Prioritetinė eilė formuojama atsižvelgiant į tokius kriterijus (žr. suvestinę balų lentelę):
  1. **Ar numatomame asfaltuoti kelyje yra viešojo transporto maršrutai?** Balai skiriami, jei numatomame asfaltuoti kelyje pagal patvirtintus grafikus kursuoja viešasis transportas ir kelyje yra numatytos viešojo transporto sustojimo aikštelės (viešojo transporto sustojimo aikštelių kiekis nustatomas vadovaujantis Valstybinės reikšmės kelių informacinė sistema LAKIS; viešojo transporto maršrutai įvertinami vadovaujantis viešojo transporto kelionių duomenų informacinės sistemos „Vintra“ duomenimis, kurie pasiekiami adresu <http://www.visimarsrutai.lt>).
  2. **Ar išasfaltavus žvyrkelį bus sugeneruotas papildomas eismas?** Balai skiriami, jei išasfaltavus žvyrkelį padidės eismo intensyvumas visame kelyje dėl tiesesnio maršruto, sutrumpėjusio kelionės laiko, patogesnio susisiekiamumo. Sugeneruotas papildomas eismas nagrinėjamame kelyje įvertinamas atsižvelgiant į valstybinės reikšmės kelių tarpusavio padėtį ir kelių dangą (šaltinis – Valstybinės reikšmės kelių informacinė sistema LAKIS).
  3. **Ar pagerės lankytinų vietų pasiekiamumas?** Šis vertinimo kriterijus nusako, ar išasfaltuotas žvyrkelis pagerins susisiekimą su rekreacinėmis zonomis, nacionaliniais ar regioniniais parkais, kitais lankytiniais objektais. Balai skiriami, jei išasfaltuotu žvyrkeliu bus pasiekiamos lankytinos vietos (šaltinis – Valstybinės reikšmės kelių informacinė sistema LAKIS).
  4. **Vidutinis metinis paros eismo intensyvumas (aut./parą).** Kuo didesnis eismo intensyvumas, tuo ruožo asfaltavimas yra aktualesnis kasdien keliu besinaudojantiems vairuotojams ir keleiviams, o ruožas ekonominiu ir aplinkosauginiu požiūriu yra naudingesnis. Eismo intensyvumas vertinamas pagal paskutiniuosius metus nustatytą vidutinį metinį paros eismo intensyvumą (aut./parą) nagrinėjamame ruože (šaltinis – Valstybinės reikšmės kelių informacinė sistema LAKIS).
  5. **Valstybinės reikšmės rajoninio kelio užbaigtumas.** Remiantis šiuo kriterijumi vertinama, kiek neasfaltuotų ruožų yra analizuojamame kelyje, kuriuos išasfaltavus visas kelias taptų

vientisu keliu su asfalto danga. Kuo mažiau kelio ruožų yra likę išasfaltuoti, tuo didesnę balą gauna numatomas asfaltuoti ruožas. Išasfaltavus tokį kelio ruožą kelias taps patrauklesnis, supaprastės (suvienodės) jo priežiūra, pagerės vairavimo sąlygos. Valstybinės reikšmės rajoniniuose keliuose esančių žvyro dangos ruožų skaičius bus numatomas panaudojant Valstybinės reikšmės kelių informacinės sistemos LAKIS duomenis.

6. **Visuomenės prašymai.** Kelius su žvyro danga būtina asfaltuoti dėl žvyrkelių neigiamo poveikio gyventojams ir gyventojų aplinkai. Atsižvelgdami į tai, gyventojai teikia prašymus asfaltuoti valstybinės reikšmės rajoninius kelius seniūnijoms, savivaldybėms ar Kelių direkcijai. Gyventojų užklausa dėl kelių asfaltavimo indikuoja atskirų ruožų asfaltavimo aktualumą, įtraukia visuomenę į planavimo procesą. Balai ruožui skiriami, jei per paskutinius dvejus kalendorinius metus Kelių direkcijoje yra gauti visuomenės prašymai dėl kelio asfaltavimo (šaltinis – Kelių direkcijos dokumentų valdymo sistema).
  7. **Ar išasfaltuotas kelio ruožas pagerins susisiekimą su administraciniais centrais?** Šiuo vertinimo kriterijumi nustatoma, ar išasfaltuotas žvyrkelis pagerins administracinio centro pasiekiamumą. Ruožui skiriami papildomai balai, jei išasfaltuotas ruožas pagerina tiesioginį susisiekimą su administraciniu centru. Administracinių centrų pasiekiamumas įvertinamas atsižvelgiant į valstybinės reikšmės kelių tarpusavio padėtį ir kelių dangą (šaltinis – Valstybinės reikšmės kelių informacinė sistema LAKIS).
  8. **Ruožo asfaltavimo ekonominiai rodikliai.** Vertinimo metu nustatoma, ar tikslinga asfaltuoti ruožą socialiniu-ekonominiu požiūriu. Dėl ribotų šalies finansinių išteklių turi būti atliktas ruožų asfaltavimo ekonominių rodiklių palyginimas ir pasirinkti optimaliausi ruožai. Kuo yra aukštesnė asfaltuotino ruožo VGN (vidinė grąžos norma), tuo kelio ruožui skiriami didesni balai. Nagrinėjamo asfaltuotino kelio ruožo ekonominiai rodikliai nustatomi remiantis šiais šaltiniais: „Investicinių projektų naudos ir sąnaudų analizės vadovas (Guide to Cost-Benefit Analysis of Investment projects. Economic appraisal tool for Cohesion Policy 2014–2020)“. EK, 2014; „Automobilių kelių investicijų vadovas. Darbo ataskaita“. VŠĮ Kelių ir transporto tyrimo institutas. Kaunas. 2015; „Europos energijos ir transporto augimo tendencijos iki 2050 metų (European Energy and Transport Trends to 2050 – reference scenario 2016. European Commission Directorate – General for Energy and Transport, 2016)“.
  9. **Atrinktų asfaltuotinių kelių ruožų vertinimas savivaldybėje.** Kelių direkcija atlieka pirminę asfaltuotinių kelių ruožų atranką remdamasi pirmais 8 kriterijais. Atrinktų ruožų sąrašas pateikiamas derinti savivaldybėms. Savivaldybės gali pakoreguoti atrinktų ruožų sąrašą nurodydamos savo 5 (penkis) prioritetinius kelių ruožus mažėjančia tvarka, t. y. I prioritetą skiriamas aukščiausio prioriteto kelio ruožui, V prioritetą – žemiausio prioriteto kelio ruožui. Savivaldybės, skirdamos prioritetus asfaltuotiems ruožams, įvertina, kaip asfaltuotinas kelio ruožas atitinka savivaldybės regioninės plėtros planus, patvirtintus strateginius ir teritorijų planavimo dokumentus, ar išasfaltuotas kelio ruožas turės svarios teigiamos įtakos vietos gyventojams, savivaldybės teritorijoje esančioms institucijoms ir ūkio subjektams (vietinėms įmonėms, bendrovėms, švietimo įstaigoms, medicinos centrams).
- IV. Savivaldybės parengtą sąrašą tvirtina savivaldybės taryba, nurodydama 5 (penkis) prioritetinius asfaltuotinius kelių ruožus ir jiems skiriamų balų skaičių. Savivaldybėje parengtas ir tarybos patvirtintas atrinktų asfaltuotinių žvyrkelių ruožų prioritetinis sąrašas

- perduodamas Kelių direkcijai. Jei iki nustatytos datos Kelių direkcija negauna savivaldybės tarybos patvirtinto sąrašo, savivaldybės balai pridedami prie Kelių direkcijos pradinės atrankos metu savivaldybės teritorijoje daugiausia balų surinkusių ruožų.
- V. Siekiant užtikrinti tolygią ruožų atranką pagal savivaldybes, kiekvienos savivaldybės asfaltuoti ruožai vertinami išlaikant proporcijas tarp Kelių direkcijos vertinimo balo ir konkrečios savivaldybės suteikto prioriteto. Tuo tikslu, Kelių direkcijos suteikti balai perskaičiuojami – didžiausią iš 1–8 kriterijų balų sumą surinkusiam asfaltuotam kelio ruožui priskiriama 80 balų, kitų tos pačios savivaldybės ruožų 1–8 kriterijų balų sumos perskaičiuojamos proporcingai mažėjimo tvarka. Prie gautų Kelių direkcijos perskaičiuotų balų atitinkamai pridedami savivaldybės balai, atsižvelgiant į prioritetus: I prioritetas – 20 balų, II prioritetas – 16 balų, III prioritetas – 12 balų, IV prioritetas – 8 balai, V prioritetas – 4 balai.
- VI. Valstybinės reikšmės kelių ir tiltų projektų vertinimo ir atrankos komisija sudaro galutinį žvyrkelių ruožų asfaltavimo sąrašą prioriteto tvarka. Susumavus visų kriterijų balus asfaltuotinas ruožas negali surinkti daugiau kaip 100 balų. Keliems kelio ruožams toje pačioje savivaldybėje surinkus vienodą balų skaičių aukštesnis prioritetas suteikiamas tam kelio ruožui, šalia kurio yra daugiau apgyvendintų teritorijų.
- VII. 2018–2020 m. asfaltuotinių rajoninės reikšmės kelių ruožų prioritetas sąrašas atrenkamas ir sudaromas atsižvelgiant į Lietuvos Respublikos Vyriausybės programą, kuri patvirtinta 2017 m. kovo 13 dienos Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu Nr. 167, kiekvienai savivaldybei numatant maksimaliai vienodą asfaltuojamų kelių ruožų su žvyro danga kilometrų skaičių, atsižvelgiant į maršruto užbaigtumą toje savivaldybėje.
- VIII. Galutiniame žvyrkelių ruožų asfaltavimo prioritetiniame sąraše ruožai kiekvienai savivaldybei išdėstomi prioriteto tvarka pagal gautų balų sumą ir įgyvendinami pagal finansavimo galimybes. Galutinis žvyrkelių ruožų asfaltavimo prioritetinis sąrašas yra paskelbiamas Kelių direkcijos interneto tinklalapyje.

Suvestinė balų lentelė

Eil. Nr.	Asfaltuotinių kelių ruožų atrankos kriterijai	Didžiausias balas	Balai pagal atskiras kriterijaus reikšmes
1	Ar numatomame asfaltuoti kelyje yra viešojo transporto maršrutų?		
	Taip	10	10
	Ne		0
2	Ar išasfaltavus žvyrkelį bus sugeneruotas papildomas eismas?		
	Taip	10	10
	Ne		0
3	Ar pagerės lankytinų vietų pasiekiamumas?		
	Taip	10	10
	Ne		0

Eil. Nr.	Asfaltuotinių kelių ruožų atrankos kriterijai	Didžiausias balas	Balai pagal atskiras kriterijaus reikšmes
	Vidutinis metinis paros eismo intensyvumas (aut./para)		
4	90,00 % ir daugiau nuo didžiausio žvyrkelių VMPEI savivaldybėje	15	15
	tarp 89,99 ir 76,00 % nuo didžiausio žvyrkelių VMPEI savivaldybėje		10
	tarp 75,99 ir 51,00 % nuo didžiausio žvyrkelių VMPEI savivaldybėje		8
	50,99 % ir mažiau nuo didžiausio žvyrkelių VMPEI savivaldybėje		4
	Valstybinės reikšmės rajoninio kelio užbaigtumas		
5	likęs vienas neasfaltuotas kelio ruožas	10	10
	likę du neasfaltuoti kelio ruožai		5
	likę trys ir daugiau neasfaltuotų kelio ruožų		3
	Visuomenės prašymai		
6	Gautas visuomenės prašymas	5	5
	Negautas visuomenės prašymas		0
	Ar išasfaltuotas kelio ruožas pagerins susisiekimą su administraciniais centrais?		
7	Taip	10	10
	Ne		0
	Ruožo asfaltavimo ekonominiai rodikliai		
8	90,00 % ir daugiau nuo didžiausio žvyrkelio ruožo VGN savivaldybėje	10	10
	tarp 89,99 ir 76,00 % nuo didžiausio žvyrkelio ruožo VGN savivaldybėje		5
	tarp 75,99 ir 51,00 % nuo didžiausio žvyrkelio ruožo VGN savivaldybėje		2
	50,99 % ir mažiau nuo didžiausio žvyrkelio ruožo VGN savivaldybėje		0
	Atrinktų asfaltuotinių kelių ruožų vertinimas Savivaldybėje (atskirai vertinami tik penki asfaltuoti kelių ruožai)		
9	I prioritetas	20	20
	II prioritetas		16
	III prioritetas		12
	IV prioritetas		8
	V prioritetas		4
Balų suma		100	–